

BARNEOMBUDET

Oslo politidistrikt
Pb 8101 Dep
0032 OSLO

v/ Andree Bye Olaussen

Vår ref:
20/00735-2

Saksbehandler:
Anders Prydz Cameron

Dato:
4. september 2020

Innspill til arbeid med tilrettelegging av arrestceller for personer under 18 år

Barneombudet viser til e-post der dere ber om innspill til arbeid med tilrettelegging av celler for personer under 18 år under arrestopphold.

Innledningsvis vil vi understreke at Barneombudet mener at ungdom under 18 år som blir pågrepet eller innbragt av politiet ikke bør plasseres på celle. Ungdommer med erfaring fra arrest beskriver det som det verste de har opplevd, og at kun kort tid på «glattcella» er en stor belastning. De siste årene har det vært en nedgang i antallet ungdom som er plassert på celle både nasjonalt og i Oslo. I 2019 ser det ut til at denne trenden har snudd, og vi ser nå at tallene øker igjen. Vårt aller viktigste innspill til Oslo politidistrikt, som vi håper dere kan viderebringe, er å intensivere arbeidet for å forebygge at ungdom settes på celle i arresten. Dette kan for eksempel gjøres ved å ha nok bemanning til at ungdom kan oppholde seg på et kontor, avhørsrom eller annet mer egnet sted, og å planlegge flere pågripelser bedre, slik at ungdom ikke trenger å sitte i arresten for eksempel i påvente av avhør. Når Oslo politidistrikt nå ønsker å tilrettelegge celler for personer under 18 år, er dette likevel positivt, forutsatt at den forebyggende innsatsen samtidig økes og det ikke fører til at flere ungdommer blir plassert på celle i arresten fordi dette nå er mer tilpasset dem.

Vårt viktigste innspill til arbeidet med tilrettelegging av arrestceller, er å snakke med ungdommer som har erfaring fra arresten. Vi antar at politiet og barnevernvakten har god oversikt over ungdom som har erfaring med politiarrest, og at dere kan få til samtaler med dem om hva slags kompenserende tiltak de har erfaring med og hva de kunne ha ønsket seg da de var i arresten.

Under har vi noen konkrete anbefalinger som vi håper dere har nytte av i arbeidet med tilrettelegging av celler. Anbefalingene bygger på to hovedkilder til informasjon: For det første har vi gjennom de siste ti årene jevnlig møtt og intervjuet ungdommer i fengsel. Mange av disse har erfaring fra arrest, og det har vært ett av flere temaer i samtalen. For det andre har vi arbeidet med politiarrest på andre måter, blant annet har vi besøkt arrester i flere politidistrikt og deltatt i faglige diskusjoner om bruk av arrest overfor mindreårige. Vi har også rapportert til FN's bernerettskomité om det vi mener har vært kritikkverdig bruk av politiarrest overfor ungdom.

Våre anbefalinger bygger på en samlet vurdering av disse kildene. Der vi refererer til råd og erfaringer fra ungdom, er dette tydeliggjort, men vi har valgt å sette opp innspillet tematisk slik at erfaringer fra ungdom og råd basert på vårt øvrige arbeid står sammen. Innspillene er

Postadresse:
Postboks 8889
Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Karl Johans gt. 7
0154 OSLO

E-post:
post@barneombudet.no
Tlf: 22 99 39 50
Org.nr: 971 527 765

www.barneombudet.no

ikke spesielt knyttet til forholdene i arresten i Oslo, så enkelte punkter kan være mindre relevante.

De generelle forholdene i arresten

Ungdommer vi har snakket med beskriver det å sitte på glattcelle som det verste de har opplevd. De forteller at det er skremmende å høre andre innsatte som skriker og bråker.

Barneombudet mener at oppholdet i arresten kan gjøres mindre skremmende for ungdom, for eksempel ved at de kommer inn gjennom en egen inngang og at områder der ungdommer oppholder seg i så stor grad som mulig er skjermet fra voksne innsatte. En eller flere celler som er særlig tilrettelagt bør ligge så avskjermet som mulig fra andre celler og eventuelt avdelinger der det vanligvis er mye bråk eller utagering.

Tid og rom

En av de store påkjeningene flere av ungdommene beskriver, er at de mister forståelsen for tid og rom når de blir satt på celle. Flere har etterlyst klokke på cella, og gjerne et vindu som det er mulig å se ut av og slipper inn naturlig dagslys. Flere ungdommer forteller også at uvissheten om hva som skal skje videre kan være svært belastende.

Vi anbefaler dere at celler tilpasset mindreårige må ha klokke og vinduer som man kan se ut av. Arresten bør ha rutiner som sikrer at ungdommene får klarest mulig beskjeder om hva som skjer de neste timene og hvor lenge de må være i arresten.

«Normal» innredning

Flere ungdommer sier at de hadde ønsket mer normal innredning av cella. En mer normal seng i stedet for en hard brisk er det vanligste eksempelet ungdommene kommer med.

Vi anbefaler at celler tilrettelagt for ungdom har mest mulig normal innredning. Sikkerhetscellene i ungdomsfengslene har både senger og annet inventar som ser relativt normalt ut, samtidig som de er så tunge at de ikke kan flyttes eller brukes til å skade seg selv eller andre. Kanskje denne typen inventar også kan brukes i arresten?

Mulighet for kontakt med voksne

Det er svært ulikt hvor mye ungdommer vi har snakket med ønsker kontakt med voksne i arresten. Noen forteller at de har vært så slitne eller ruset at de ikke har ønsket dette, andre har hatt stort behov for kontakt. Flere i den siste gruppen har opplevd at det har tatt lang tid før de får kontakt med voksne når de for eksempel bruker callingen. Enkelte forteller at de etter hvert har opplevd å bli ignorert fordi de «maser».

Vi anbefaler at dere så langt det lar seg gjøre har en person sittende utenfor celledøra/i døråpningen dersom en mindreårig er plassert på celle. Dette er en løsning som til en viss grad kan avhjelpe behovet for kontakt. Barneombudet mener at det ikke er likegyldig hvem de(n) voksne ungdommen har kontakt med, er. Barnevernvakten i Oslo er plassert i politihuset, og det gjør det mulig å raskt få inn en person med barnefaglig kompetanse som kan følge opp ungdom i arrest. Vi anbefaler klare rutiner for dette.

Mulighet for besøk og kontakt med familie

Noen ungdommer har sagt at de hadde satt pris på muligheten for å snakke med foreldre eller annen familie, enten på telefon eller at de kunne få besøk i arresten. Andre har sagt at de absolutt ikke ønsker dette.

Vi anbefaler dere å legge best mulig til rette for kontakt med familien der det er et ønske fra ungdommens side.

Mulighet for underholdning

Flere av ungdommene vi har snakket med uttrykker at de kjeder seg og hadde ønsket noe som kunne gjøre at tiden gikk fortere

For å gjøre oppholdet minst mulig belastende for ungdom, anbefaler vi at de får tilbud om underholdning. Det enkleste for å løse dette er kanskje en TV som er festet høyt oppe eller beskyttet med pleksiglass slik at den ikke kan brukes til selvskading. En annen mulighet er tilgang til musikk som ungdommen selv kan velge.

Andre kilder

Barnombudsmannen i Sverige kom med rapporten [«Från insidan»](#) om arrest og hakte i 2013. Den inneholder både konkrete råd fra ungdommer og anbefalinger fra det svenske barneombudet. I rapporten [«Sint utenpå vondt inni» \(2020\)](#) fra Forandringsfabrikken er det også råd og anbefalinger fra ungdom om maktbruk i politiet som det kan være nyttig å se på. [Forebyggingsenheten hos Sivilombudsmannen](#) har besøkt flere arrester og kan kanskje gi råd om blant annet arrestforhold og krav til kompenserende tiltak for mindreårige innsatte.

Vi håper disse innspillene er nyttige, og ønsker dere lykke til med prosjektet for å tilrettelegge bedre for ungdom.

Vennlig hilsen

Camilla Kayed
fagsjef

Anders Prydz Cameron
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.